

SAMORDNAT STÖD TILL BARN OCH FÖRÄLRAR I FAMILJER MED MISSBRUKSPROBLEMATIK

AVSLUTNINGSKONFERENS 16 OKTOBER 2014

OM FEM KOMMUNERS UTVECKLINGSARBETE
HUR HAR DET GÅTT OCH HUR GÅ VIDARE?

UPPSALA
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Vad är en programteori

En programteori är beskrivning
av hur en
verksamhet/metod/arbetsätt
logiskt hänger ihop

UPPSALA
UNIVERSITET

Kommunernas programteorier för hur samordningen ska gå till

- Vad
- Hur
- När ska olika aktiviteter ske?
(Upptäckt, utredning, insats, uppföljning?)
- Varför/på vilka grunder vill vi göra det?
- Vilka personer/nivåer är involverade/berörda?
- Vad ska arbetssätt/metoder/aktiviteter leda till
  - i) på kort sikt? ii) på längre sikt?
- Implementeringsplaner och plan för uppföljning, vem/vilka ansvarar för genomförandet?

Övergripande utvärderingsfrågor

(med programteorin som utgångspunkt)

- *Har kommunen gjort det man tänkt?*
- *Har de nått de resultat de tänkt sig på kort och lång sikt?*
- *Hinder och framgångsfaktorer*

Presentationen idag

- Inledning
- Kommunvis redovisning
  - Kort om vad man tänkte
  - Vad har man gjort – i stora drag
  - Har de gjort vad de tänkte och...(har de nått sina mål)
  - Klienterna, besvarade formulär och intervjuer i två kommuner
- Ärenderäkning september 2013 och 2014
- Några lärdomar i form av hinder och framgångsfaktorer - sammantaget för alla kommuner
- Några synpunkter på socialstyrelsens projekt
- Hur kan detta förstås – upp i helikoptern, lyfta blicken

TYRESÖ

Familjeklimat, före efter Tyresö, n=19

Faktor	Normalvärden	Före insats	Efter insats	Signifikans
Närhet	2,20	2,4	1,9	
Distans	0,27	1,2	1,4	
Spontanitet	0,87	1,4	0,9	
Kaos	0,25	2,4	3,6	

SDQ Tyresö

Familjemedlem	Faktor	Före insats	Efter insats
Barn	Emotionell	5	5
	Uppförande	4	7
	Hyperaktivitet	6	9
	Kamratrelationer	3	8
	Prosocial	7,8	9
	Totalskattning symtom	18	29
Mamma om barn	Emotionell	2	5
	Uppförande	2	1
	Hyperaktivitet	3	2
	Kamratrelationer	1	3
	Prosocial	7	6
	Totalskattning symtom	8	11
Pappa om barn	Emotionell	3	3
	Uppförande	2	2
	Hyperaktivitet	3	5
	Kamratrelationer	2	5
	Prosocial	9	9
	Totalskattning symtom	10	15

Utdrag ur ASI - Tyresö

	Före insats	Efter insats
Alkproblem ant dagar	10	10
Nark problem ant dagar	5	10
Relationsproblem ant dagar	13	10
Oroad/besvärad alk problem	Måttligt	Litet problem
Oroad/besvärad nark problem	Inget problem	Inget problem
Oroad/besvärad familjerelationer	Måttligt problem	Litet problem
Hur viktigt få hjälp med familjerelationer	Litet behov	Inget behov

SANDVIKEN

Familjeklimat Sandviken

Faktor	Normalvärden	Före insats	Efter insats	Signifikans
Närhet	2,20	2,0	3,6	0.009
Distans	0,27	1,5	0,3	
Spontanitet	0,87	0,7	1,0	
Kaos	0,25	2,7	1,2	

SDQ Sandviken

Familjemedlem	Faktor	Före insats	Efter insats
Barn	Emotionell	4	3
	Uppförande	2,6	1
	Hyperaktivitet	5	6
	Kamratrelationer	1	1,5
	Prosocial	8,3	9
	Totalskattning symtom	12,6	11,5
Mamma om barn	Emotionell	4	1,6
	Uppförande	3	2,3
	Hyperaktivitet	5	5
	Kamratrelationer	0,3	1,6
	Prosocial	8,3	8,3
	Totalskattning symtom	12,3	11,5
Pappa om barn	Emotionell	0	1,5
	Uppförande	5	2
	Hyperaktivitet	7	3
	Kamratrelationer	3	0
	Prosocial	7	8,5
	Totalskattning symtom	15	6,5

Utdrag ur ASI

Sandviken

Alk. problem antal dgr	5,3	0
Nark. problem antal dgr	0	0
Relationsproblem antal dagar	3,3	0
Oroad/besvärad alk problem	Måttligt	Inget problem
Oroad/bevärad nark problem	Inget problem	Inget problem
Oroad/besvärad familjerelationer	Litet problem	Inget problem
Hur viktigt få hjälp med familjerelationer	Måttligt behov	Inget behov

UMEÅ

MAJORNA-LINNÉ

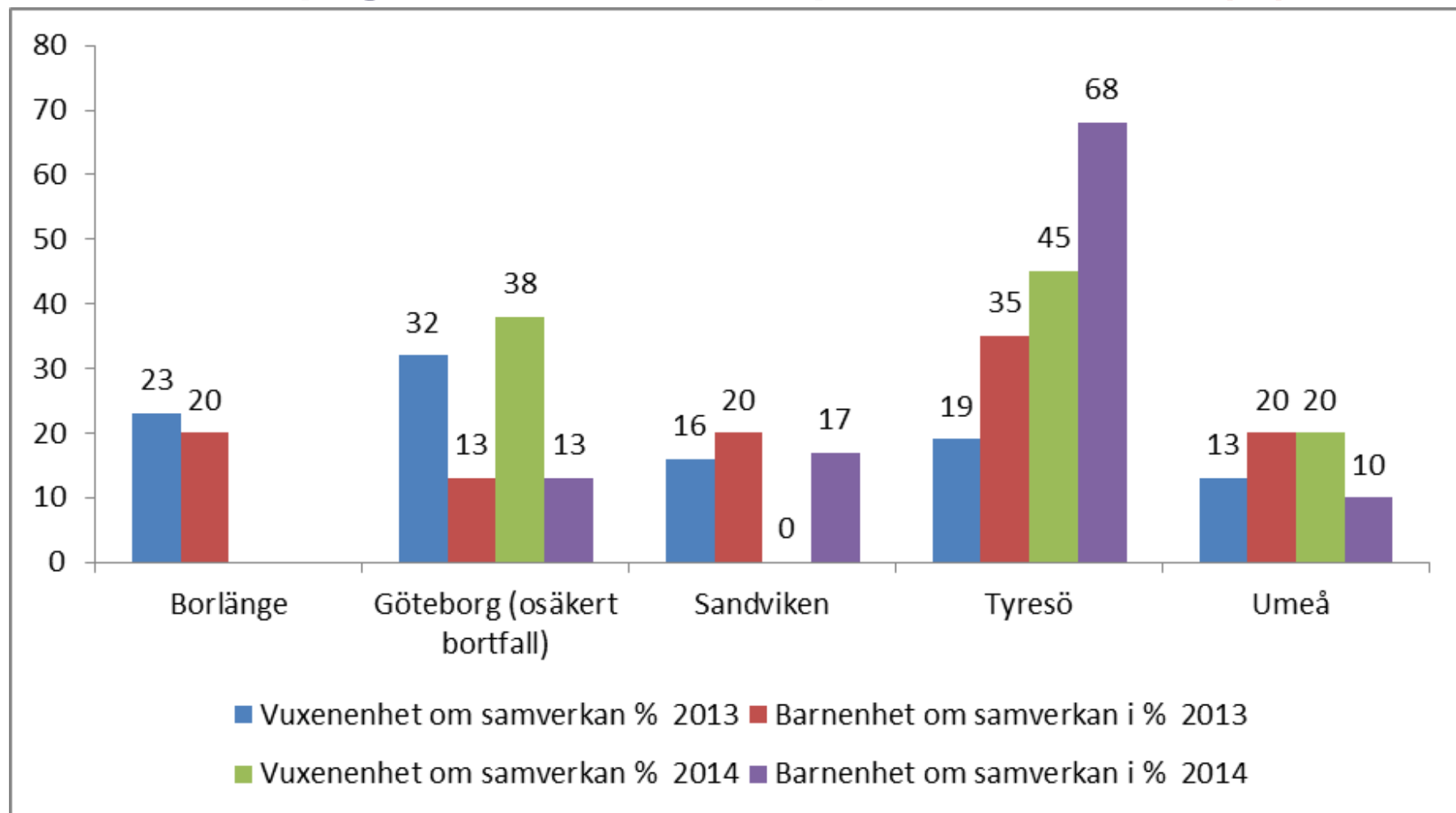
Göteborg

BORLÄNGE

Rapporterad aktiv samverkan mellan enheter för vuxna och barn i pågående ärenden i sept. 2013 och 2014 (%)

Hinder

- Personalomsättning, arbetsbelastning
- Förändringströtthet bland personalen
- Stora omorganisationer
- Flera internutbildningar, förändringar är aktuella samtidigt
- Kort projekttid
- Svårt hitta gemensamma tider för samverkan
- Bristande aktivt stöd från ledningen/mellanchefer
- De lokala projektledarna saknar tillräckligt mandat
- Ingen organiserad mottagningsfunktion inom vuxenenheten
- Bristande intern information om projektet
Utvecklingsarbetet har i praktiken prioriterats olika mellan enheten för vuxna respektive barn och unga
- Enheterna för barn, ungdom och vuxna är lokaliserade på olika ställen
- Svårt att lära om och lära nytt – man är van att jobba i ”stuprör”
- Ingen systematisk användning av screeninginstrument
utvärdering på individ/verksamhetsnivå
- Kort tid för förhandbedömning på utredningsenheten barn och unga försvårar
- Vill inte äventyra kontakten med föräldern genom att ställa frågor om missbruk
- Klientens arbetsgivare står för behandling och rehabilitering
- Utredningen barn avslutas med den vuxne fortsätter
- Socialtjänstens dåliga rykte
- Motstånd mot programteorin, följs inte alltid t.ex. kolla om klienten är aktuell på annan enhet
- Finns brister vad gäller kunskap kring missbruk och psykisk sjukdom
- Anhörigperspektivet i utredningen barn och unga – dokumentationssvårighet
- Olika uppfattningar om vad som ska göras i projektet mellan projektägare och deltagande kommun

Framgångsfaktorer

- Positiva upplevelser av handläggare av att samverka i konkreta ärenden, ökar lusten, bäddar för fortsatt samverkan
  - Man lär sig om varandras verksamheter, vad finns att tillgå
  - Testande av modellen i pilotärenden
  - En genomtänkt programteori
  - Förankring på alla nivåer i organisationen, ledningsgruppen lyssnar och lär och tar aktiv del
  - Fasta tider för gemensam planering och uppföljning på tjänstemannanivå
  - Optimistiska, erfarna, kunniga och uthålliga projektledare med tydligt mandat
  - Representativ projektgrupp
  - Att få driva utvecklingsarbete/projekt utifrån sina egna utgångspunkter – som kommun
  - Låg personalomsättning på vuxenenheten
  - Förstärkning av förste arbetsledarnivån
  - Utbildning i Audit och Dudit och systematisk användning
  - Använda ASI-intervjuer i alla nya ärenden på vuxenenheten
  - Psykoterapeut anställd i socialtjänsten
  - Inte gapa över för mycket
  - Våga prova nytt
  - Utvecklat samarbete med föreningen Maskrosbarn
  - Inga konkurrerande projekt – tvärtom de har berikad varandra
  - Att skolan upptäcker och anmäler
  - Människor i samhället bryr sig och agerar
  - Utbyte med andra kommuner
- ## FAMILJERNA SJÄLVA
- Att man blir hjälpt - ett par familjer uttrycker att de fått hjälp och stöd som familj
  - Ett bra arbete och gott bemötande från socialtjänstens sida
  - Bidrar till gott rykte

Domänteori

S
O
C
I
A
L
T
A
R
B
E
T
E

Policydomän

Managementdomän

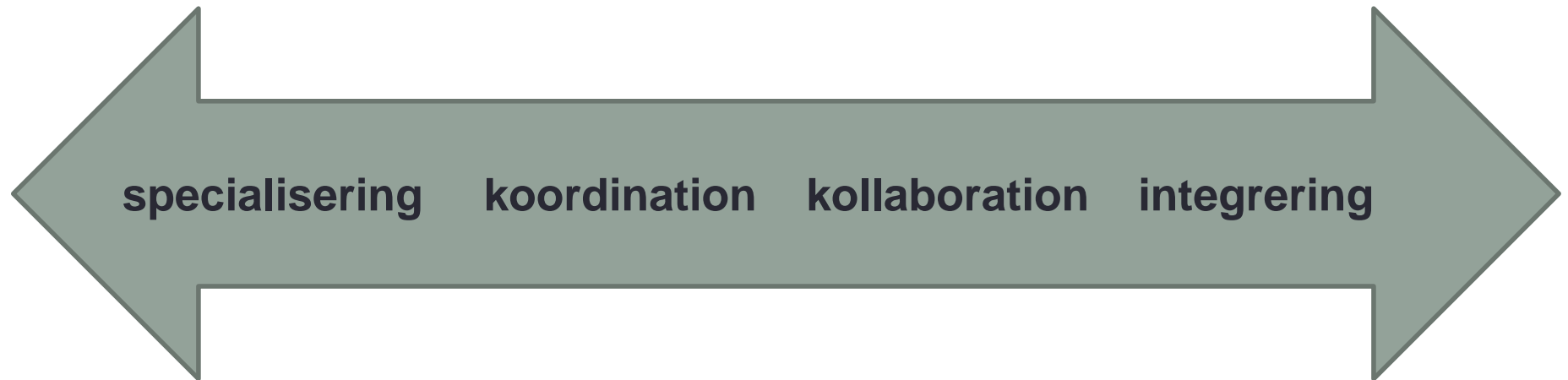
Service eller socialarbetardomän

Vuxna, barn, ungdomar

Utförare

Organisationens omgivning

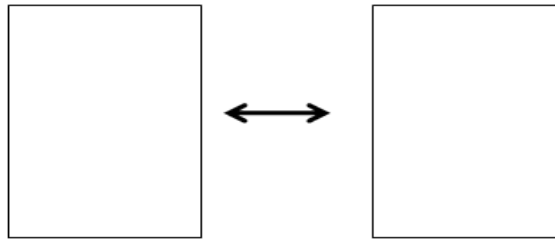
Organisationsprinciper som kontinuum

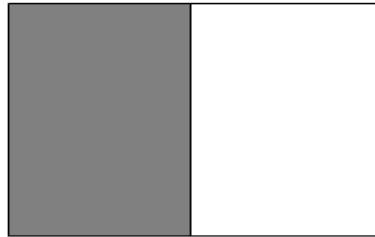
För- och nackdelar med olika organisatoriska lösningar

Specialisering		Integrering	
Fördelar	Nackdelar	Fördelar	Nackdelar
Specifika kunskaper kring målgrupp och metod	Fragmentisering, bristande helhetssyn, Komplexa problem riskerar osynliggöras	Möjliggör helhetssyn samt att komplexa behov kan synliggöras	Svårt att hantera unika problem
Fördelaktig vid väl avgränsade problem	Fler socialarbetare involveras	Färre socialarbetare involveras	Vissa problem riskerar komma i skymundan, t.ex. barnperspektivet
Utredningar med bra kvalitet	Hinder för bärande relationer	Gynnsam grund för bärande relationer	Vagare utredningar

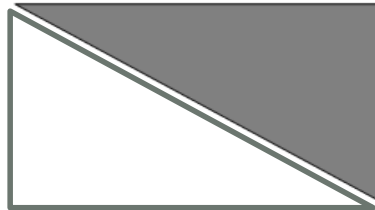
Om former av samverkan

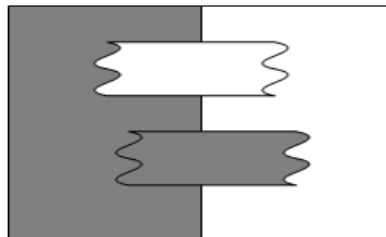
Samexistens, parallellt
- ett organisatoriskt fenomen

Samverkan – verka samman parallellt
- ett organisatoriskt fenomen

Samordning – ordna samman personal, politik eller resurser
- viss överlappning

Samarbete – att arbeta tillsammans vilket gör att normer och värderingar ändras, överlappningen har ökat.
- ett organisatoriskt och

Samsyn – inne i varandras sfärer
- ett medmänskligt fenomen